

Mor Afrem'in Hayatında Önemli Olaylar

Mor Afrem, geleneksel olarak **"Kilisenin ruhsal Fırat'ı"** diye nitelendirilmiştir. Bu niteleme, kendisi ve maiyetinde bulunanların kilise tarihine bereket anlamı taşıdıklarının bir dışavurumudur. Fırat, güçlü bir nehir ve Fırat'ın mirası gerçek bir okyanustur. Okyanos hiçbir zaman kurumaz.

Mor Afrem'den bize ulaşan güvenilen eserlerinin tadını birkaç aceleci izlenimle anlamak ve dile getirmek çok zordur. Mor Afrem'in çalışmalarını Almanca'ya çeviren ilk çevirmenlerden biri olan Euringer, **"Bu bilgin insanın bardağını bir yudumla bitirmeyi isteyen insan hata işler. Süryani şarabının tadını insan ancak yavaş yavaş ve düşünerek yudumladığında fark eder"** diyerek bunu açıkça vurgulamaktadır. Bunun için aşağıdaki satırlar, dolu bir bardağı örneklendiren ufacık bir yudum gibi sayılmalıdır. Ve bizi Mor Afrem ve diğer Süryani teologlar hakkında daha fazla bilgilenmeye özendirmelidir.

Mor Afrem'in doğum yılı genellikle M. S. 306 yılı olarak verilir. Nusaybin'de doğdu. O dönemde, doğu Roma İmparatorluğun sınırında kalan bu şehrin üç episkoposu O'nun öğretmenleri idi. Mor Afrem, onlara büyük sevgi duydu. Bu episkoposların birincisi, Mor Afrem tarafından katı kurallara sahip bir akıl hocası olarak nitelendirilen Mor Yakup'tur. Mor Yakup'a duyduğu saygı O'nu kötüden korudu. İkincisi, doğal eylemlerini ödüllendiren ve olgunlaşmamış yani ham olanları cezalandıran Mor Bobi'dir. Üçüncüsü ve sonucusu, hayatının ilk döneminde zahit (çileci) ve yumuşak huylu bir çoban olan, -daha sonra- vaazcılığıyla ünlenen ve Kutsal Kitap'ın yorumlayıcısı olarak şöhret kazanan Volenges'es'tir. Mor Afrem için bu üç episkopos, toplum ile ergin ilişkileri sembolize eder.

Bu episkoposların ilki olan Mor Yakup, Mor Afrem'i bir çocuk gibi eğitip yetiştirmiştir. İkinci episkopos, bir kız gibi O'nu yönetmiş ve kendisine iyilik

yapmıştır. Üçüncüsü ise, okutulmuş ve eğitilmiş bir insan gibi kendisine yumuşakça ve arkadaşça davranmıştır. Fakat, bu episkopos bir düşmanlıkla karşılaşır. O'nu gayretlice savunma görevi de Mor Afrem'e düşer. Bu arada, Episkopos Volengesese, hayata küsmeden muhakemeye açık kalır. Ve toplumun (cemaatin) olgunluğuna bir takdir ifadesi olarak, baskıya başvurmaz. Fakat bir veyahut diğer episkopsoların taraftarı olan cemaat bireyleri, diğerlerinden yana olanları küçümseyip hor görürler. Bunlar, yatışma zamanında, metin kalmayı isterler. Episkopos Volengesese'e kabahat bağlamamak gerek. Kabahat daha çok karışıklıktan sorumlu olanlardadır. Çünkü hangi episkoposun hangi hizmeti yapmakla yükümlü olduğunu kestiremediler.

Bunun için, Episkopos Abraham, 361'de Volengesese'in yerine geçince, Mor Afrem, öğretmeni yanına bir öğrenci gibi değil de, samimi bir danışman rolüyle döner. Ve özellikle, dünyevi işlerden kendisini özgürleştirecek bilginler, hakimler, yatırımcılar, bağışçılar, lider ve yönetici konumdaki insanları araştırıp bulmak için, genç episkoposa nasihatlar verir. Episkopos, kutsal-dinsel merasimler için kendisini lekesiz korumalıdır. Buna ek olarak, Mor Afrem, ihtiyaçlarını öğrenmek için, cemaat fertlerini sıklıkla ziyaret etmesi gerektiğini episkoposa öğütler. Görevi, zengin-fakir, çalışkan-tembel, sabırlı-hırçın, iffetli-iffetsiz demeksizin cemaatin bütün fertlerini kapsamalıdır. Hiç bir ölçüt gözetmemeli. Daha çok ihtiyaç hallerinde, insanlara geniş bir yelpazede destekçi olabilmelidir. Bunu yaparken, episkopos, deneyim ve tecrübelerden ders çıkarmalıdır. Mor Afrem'in Episkopos Abraham'a özel takdir ve övgüsü vardı. Çünkü İmparator Julian'ın akın ve saldırılarına karşı, Hristiyanlığı büyük azim ve kararlılıkla savunmuştu.

Mor Afrem, dünyevi olayların verdiği zorlukların ortasında iken, vezinli ilahiler yazdı. Perslerin kuşatması altında iken, Nsibin'in ark ve kanalları düşman eliyle yıkılmış olduğundan, şehrin surları taşkın sularla çevrelenmişti. Kuşatma altındaki bir cemaatin temsilcisi olarak, Mor Afrem, açıkça ve korkusuzca, Allah'ın ve şikayetçilerin huzuruna çıkıyor. Ve vezinli ilahileri ile, kuşatmaya yavaş yavaş

cesaret aşılamayı umuyordu. Hz. Nuh'un gemisi yalnız dalgalarla kuşatılmıştı. Fakat Mor Afrem'in etrafı, surlar, oklar ve dalgalarla çevirilmişti. Ve yolu, bir kör gibi Allah'ın gazabı altında ve düşmanların oklarıyla kuşatılmış olduğunu hissediyordu. Sahip olduğu görünmez iman yapısının surları destekleyeceğine dair cüretkar bir umut besliyordu ve bu umut onu motive ediyordu. Suyun ve düşmanın kabarması, tövbeye bir çağrı ve insanları duaya özendirmek anlamına geliyordu. Allah'ın rahmeti, kurtuluşu olanaklı kıldı. Yeni seferde, Roma askerleri, kendi şehirlerine bile kıymaktan geri kalmadılar. Yerliler için yağma ve talanlar büyük problem olduğu için kaçarlar. Geride, Mor Afrem ve bazı mümin yandaşları kalır. Her tarafa baktı. Evler ve konaklar terkedilmişti. Yüzlerce sakinden şehirde yalnızca on kişi kaldı. Yüce Allah, kalanların mutlu olması için, kaçanları tekrar şehre dönmeye yönlendirsin. Bu duyarlılık, Turabdin'de kalan insanlarda da belki hissediliyordur.

363'te Pers topraklarındaki savaşta şanlı zaferler kazanan Hristiyanlığın düşmanı İmparator Julian silahlı bir darbe ile düşman tarafından vurulup öldürülünce, Mor Afrem, bunu Allah'ın bir cezalandırması olarak sayar. Ve ivedilikle İmparatorun ölü cesedinin bulunduğu şehrin kapısının önüne gelir. Allah, kafir İmparatorun toprağa dönmesini sağladı ki, toprak olduğunu anlamış olsun. Mor Afrem, artık hiç kimsenin korkmaması gereken alçaklığa düşürülen adamın huzurunda duruyordu. Bundan böyle İmparatorun inandığı gibi hiç kimse fallara ve kaderin gücüne inanmayacaktır. Yeni İmparator Yubinyanos (Jovian) Perslerle yaptığı barış esnasında, Nsibin büyük kalesi de doğunun en güçlü gücün egemenliği altına girmiş oldu. Kısa süreli bir geçiş döneminden sonra, Hristiyanlar şehri terk etmek zorunda kalıyorlar. Bunun bir sonucu olarak Mor Afrem Urfa'ya göçtü.

Münzeviliğin (çilecilik) o şehirde, özel bir geleneği vardı. Münzeviler, dağlarda yaşırdı. Fakat Mor Afrem, kilisesinin bir diyakosu gibi hizmet verirken, halkın yanında sade bir yaşam sürdürdü. Daha sonra yalan ve düzme kuşkuyla episkoposu iftira ve karalamalara maruz kalınca, yardım ve desteğiyle O'nun

yanında saf tuttu. Rakiplerini yeni episkoposla barışmaya çağırır. Yaşlı adamın eğilimi, dış baskıya dayanamayacağı yönündeydi. Birlik ve uyum, önemliydi O'nun için. Ancak teolojik gerçeklerin pahasına olmamalıydı. Rakiplerin yandaşı olan İmparator 373'te eski Episkopos Barsis'i sürgüne yollar. Ve orada ölür.

Mor Afrem, Harran'daki zor durumunda ardılı (halef) genç episkopos Bitus'a destek çıktı. Yaptığı uzlaşma ile Barsis ile arasını kapattı. Harran Urfa'yı yansımalı bir model gibi saymalı ki, nasıl güzel olunabileceğini kendisine gösterebilir. Bardaysan'ın aktif olduğu ve Antakya Çevirmenler Okulu'nun kurucusu Lukian'ın Makarios'un derslerine katıldığı bu şehirde, Mor Afrem, Tanrısal Işık'ın doğrultusunda, insani anlayışın eksikliğini anlatıyordu. Ona göre, insanların, kendilerini Tanrı hakkında konuşma yeteneğinde olduklarını hissetmeleri, cesaret gerektiren bir olaydır. Tanrı'nın huzurunda, yalnız kelimeler değil, insan bilgisinin bütün aşamaları yetersiz kalıyor. Çünkü o sembolik anlatımlar dışında, idrak edilmez. Görünen anlamlarına ek olarak, bütün olaylar ve olgular, ruhsal bir boyuta sahipler. Kuş uçarken, Haç'ın sembolüdür. Kanatlarını katlarsa (açmazsa), bir daha uçamaz. Haç'ı reddettiği için, hava da onu reddeder. Heresis (heretik düşünce) sorunsalı hakkında çok yazılar yazıldı. Ancak Mor Afrem, heretiklerle olan deneyimlerini, vezinli ilahiyeleriyle halka açıklayarak, yalancı öğretilere karşı onları güçlendirir. Ve bizzat kendisi gitarı ile kızlar korosuna eşlik etmiştir. Kutsal Kitaba ait tefsir ve yorumlarıyla, ondan sonra gelecek ve Süryanice olarak yapılacak Kutsal Kitap'ın bütün çalışmalarına bir standartını oluşturdu. Hayatının sonlarına doğru, Mor Afrem, kıtlık ve açlıktan kırılmış insanlarla bizzat uğraştığı söylenmektedir. 9 Haziran 373'te vefat etti.

İngilizce'den Türkçe'ye Çeviren Yusuf Beğtaş